

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู
ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

Development of Participation Supervision Model to Enhance Teacher Competencies
of Students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession

สถิตย์ กุลสอน¹, ประหยัด ฤชากุล², วิรัตน์ วสะยางกูร³

Sathit Koonsorn¹, Prayad Ruechakul², Virat Vasayangoon³

¹หัวหน้าหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล

¹(Head of the Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Santapol College)

^{2,3}(Lecturers of the Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Santapol College)

Corresponding author. Email: Kulsorn@hotmail.com

(Received: August 6, 2022; Revised: September 22, 2022; Accepted: September 26, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู 2) เปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น และ 3) ประเมินความพึงพอใจนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 26 คน และนักศึกษา จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 83 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ ขั้นตอนการสะท้อนผลการนิเทศ และขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ 2) สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ/ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม/ สมรรถนะทางวิชาชีพครู

Abstract

The research aimed to 1) develop participation supervision model to enhance teacher competency of students in graduate diploma program in teaching profession 2) compare teacher competency of students before and after supervision by model developed and 3) examine the satisfactions of students, mentors, administrators and supervisor lecturer towards supervision model. This research was carried out with 5 supervisor lecturers, 26 school administrators, 26 mentors and 26 graduate diploma students which were obtained by purposive sampling, totally 83 samples. The instruments used for collecting the data were a teacher competency assessment and a satisfaction survey form. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation, t-test and content analysis with qualitative data.

This research results 1) Participation supervision model to enhance teacher competency of graduate diploma students in teaching profession composed of 5 steps of supervision: sharing knowledge, planning, operations, reflection and evaluation. 2) The effects of using participation supervision model to

enhance teacher competency of graduate diploma students in teaching profession revealed that teacher competency increased significantly at .05 and 3) the satisfactions of students, mentors, administrators and supervisor lecturer towards this model indicated that it was at the 'highest' level in overall.

Keywords : Development of Participation Supervision Model/Participation Supervision/Teacher Competency

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา คุณธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวทางจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ความถนัด และความแตกต่างแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ดังนั้น วิชาชีพครูจึงมีบทบาทสำคัญตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพมาตรฐานผู้เรียนในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศ รวมทั้งกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาผู้เรียนให้รักและศรัทธาการเรียนรู้ มีทักษะแสวงหาบูรณาการความรู้ และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงสังคมยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (สุนทร สันธวานนท์, 2560) ด้วยกระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมผู้สอนจัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงยุคเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมุ่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นรูปแบบการนิเทศแบบแบ่งปันประสบการณ์ร่วมแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ และสร้างมาตรฐานการทำงานแบบร่วมมือภายใต้การนิเทศที่ผสมผสานแบบบูรณาการที่มุ่งสู่ความสำเร็จการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ซึ่งผลลัพธ์อยู่ที่คุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน (Cotabish and Robinson, 2012) ดังนั้น นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงต้องตื่นตัว พัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามหลักสูตรกำหนด มีโอกาสได้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตร โดยวิธีการหลากหลายตรงสอดคล้องกับความต้องการ พร้อมทั้งเน้นความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาตามต้องการผู้รับการนิเทศเป็นการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู และปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Carol, 2012)

สำหรับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย มีความสามารถในการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัด ประเมินผลการเรียนรู้รวมทั้งการมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น สมรรถนะทางวิชาชีพครูจึงเป็นความสามารถในเชิงพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะคุณลักษณะในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องการวิจัยของ วาสนา บุญมาก และคณะ (2564) พบว่า ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์วิทยาลัยสันตพล จึงมีความสนใจศึกษาพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เพื่อนำผลการศึกษาเป็นสารสนเทศในการขับเคลื่อนพัฒนาวิธีการนิเทศการจัดการเรียนรู้นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครู ของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยคือ อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 12 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 179 คน และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 179 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 549 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยสันตพล ที่รับผิดชอบนิเทศพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 26 คน ครูพี่เลี้ยงจากสถานศึกษาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 26 คน และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 83 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

4.2.1 สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4.2.2 ความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย มีจำนวน 4 ชุด ดังนี้

5.1 แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

5.2 แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พัฒนาจากแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา เพื่อประเมินในองค์ประกอบ 3 ด้านคือ 1) การจัดการความรู้ 2) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 3) การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scale) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try out) กับอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

5.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู โดยการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและเอกสารประกอบร่างรูปแบบในด้านโครงสร้าง องค์ประกอบ ขั้นตอนกระบวนการ กิจกรรม และการนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริง รวมทั้งข้อเสนอแนะ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1) คู่มือการใช้รูปแบบ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบ 3) แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูนักศึกษา 4) แบบประเมินความพึงพอใจ และ 6) แบบประเมินร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำร่างรูปแบบการนิเทศ และเอกสารประกอบร่างรูปแบบ เพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการนิเทศ และเอกสารประกอบร่างรูปแบบ ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2564 ถึง 31 ตุลาคม 2564 และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเพื่อนำไปใช้ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ด้วยการนำรูปแบบทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มทดลองเดี่ยว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-group Pretest-posttest Design) เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน โดยผู้วิจัยประชุมชี้แจงกระบวนการนิเทศให้กับอาจารย์นิเทศก์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากนั้นนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 หลังจบการทดลอง ผู้วิจัยได้ประเมินอีกครั้ง ด้วยแบบประเมินชุดเดิม พร้อมทั้งให้ทำแบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Sample)

7.2 การประเมินความพึงพอใจสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล พบว่า รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ (Sharing Knowledge) 2) การวางแผนการนิเทศ (Supervision Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Operations) 4) การสะท้อนผลการนิเทศ (Supervision Reflection) และ 5) ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ (Supervision Evaluation) ดังภาพที่ 1

รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

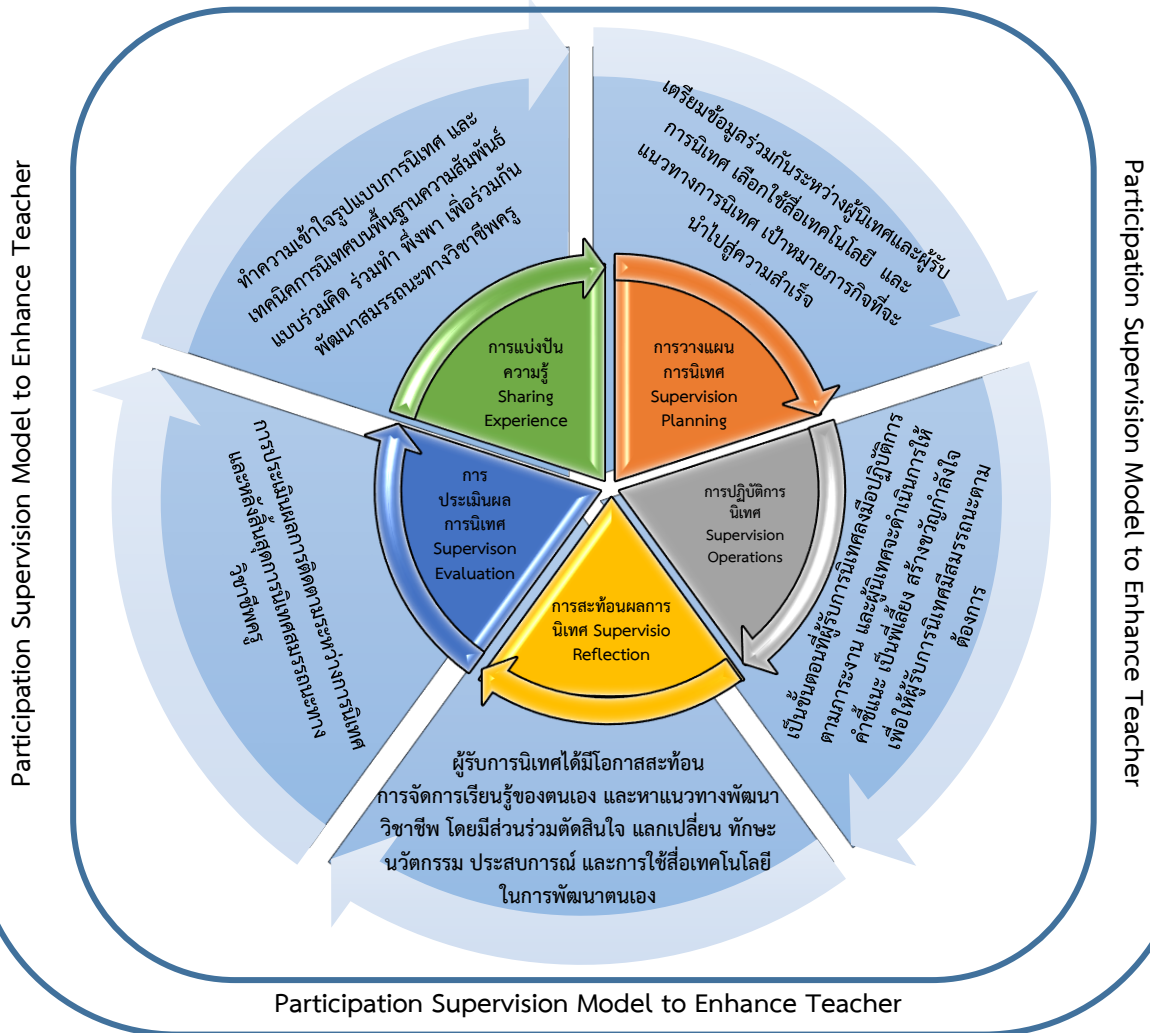
องค์ประกอบของรูปแบบ

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ
2. หลักการของรูปแบบการนิเทศ
3. กระบวนการนิเทศ

สมรรถนะทางวิชาชีพครู

1. ด้านการจัดการเรียนรู้
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
3. ด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพปกครองและชุมชน

Participation Supervision Model to Enhance Teacher Competencies

ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา

8.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ก่อนและหลังรับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สมรรถนะทางวิชาชีพครู	ค่าสถิติ	ก่อนพัฒนา		หลังพัฒนา		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการจัดการเรียนรู้		3.14	0.51	3.87	0.37	4.27*
ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน		3.35	0.38	3.85	0.34	4.97*
ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ		3.54	0.30	3.98	0.27	3.96*
รวม		3.37	0.19	3.72	0.14	6.17*

*P<.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.3 การประเมินความพึงพอใจอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

รายการ	N	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านองค์ประกอบรูปแบบการนิเทศ	83	4.62	0.19	มากที่สุด
ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้	83	4.60	0.21	มากที่สุด
ด้านผลของการนำรูปแบบไปใช้	83	4.60	0.20	มากที่สุด
รวม	83	4.61	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดคือ ด้านองค์ประกอบรูปแบบการนิเทศ (\bar{X} =4.62, S.D.=0.19)

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล พบว่า รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ (Sharing Knowledge) 2) การวางแผนการนิเทศ (Supervision Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Operations) 4) การสะท้อนผลการนิเทศ (Supervision Reflection) และ 5) ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ (Supervision Evaluation) ผลการตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง (0.80-1.00) ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานของความเหมาะสมและความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ได้

9.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า 1) สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมนักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพครูอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =3.72, S.D.=0.14) 2) ผลการประเมิน

สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50

9.3 ผลการประเมินการรับรู้ความพึงพอใจของนักศึกษา ครูที่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D.=0.20)

10. อภิปรายผล

10.1 รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) การแบ่งปันความรู้ (Sharing knowledge) 2) การวางแผนการนิเทศ (Supervision Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Operations) 4) การสะท้อนผลการนิเทศ (Supervision Reflection) 5) การประเมินผลการนิเทศ (Supervision Evaluation) โดยได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม แล้วนำไปทดลองใช้และพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการนิเทศให้มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้กับสถานการณ์จริง ซึ่งส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกันอย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องงานวิจัยของ ปาจริย์ หงส์แก้ว (2564) พบว่า รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศ ขอบข่ายของการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และประสิทธิผลการนิเทศ สอดคล้องแนวคิดของ Glickman et al. (2010) ที่ว่า การพัฒนารูปแบบประกอบด้วยขั้นตอนการสร้างและการพัฒนารูปแบบด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รูปแบบตามสมมติฐาน อีกทั้งได้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ก่อนนำไปทดลองใช้และปรับปรุงให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริง และสอดคล้องงานวิจัยของ สุวรรณ สัจจพิบูล (2560) พบว่า รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะของนิสิตครู ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการนิเทศสภาพจริง การสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้

10.2 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีการปรับกลยุทธ์สอดคล้องวัฒนธรรมการทำงานสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมบรรยากาศการจัดการเรียนรู้จริงที่ส่งผลให้นักศึกษามุ่งมั่นพัฒนาความรู้ และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียนอย่างเต็มศักยภาพของความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ส่งผลให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องการวิจัยของ สุวรรณ สัจจพิบูล (2560) ที่พบว่า นิสิตครูที่ได้รับการนิเทศโดยรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องการวิจัย ธนกฤต อึ้งน้อย (2563) พบว่า สมรรถนะครูจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชน 3) กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสื่อและเทคโนโลยี และด้านความรู้ จึงส่งผลให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพอใจ ตามสภาพจริงในชั้นเรียนอย่างเต็มศักยภาพแต่ละคน

10.3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการนิเทศมีกระบวนการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร และมีความสะดวกในกระบวนการนิเทศตามรูปแบบที่พัฒนาการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเป็นระบบ ทำให้การนิเทศสะดวก รวดเร็ว นักศึกษาสามารถรับข้อมูลสะท้อนกลับหลากหลายช่องทาง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ทั้งการให้ข้อมูลสะท้อนกลับแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนและผ่านช่องทางออนไลน์ จึงทำให้นักศึกษามีความสุขและพึงพอใจ ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้สอดคล้องงานวิจัยของ ศิลา สงอาจันต์ และคณะ (2562) ที่พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการ

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องการวิจัยของ มานี แสงหิรัญ และคณะ (2561) ที่พบว่า ความพึงพอใจการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

11.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

11.1.1 สถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาควรบูรณาการรูปแบบการนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

11.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือไปใช้ในการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริม ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศก์ และผู้รับการนิเทศ ให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

11.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

11.2.1 ควรพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

11.2.2 ควรวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเพื่อศึกษาเทคนิคหรือนวัตกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

12. เอกสารอ้างอิง

- ธนกฤต อึ้งน้อย. (2563). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนองค์กรแห่งการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปจรรย์ หงส์แก้ว, วาโร เฟิงส์วีสต์ และเอกลักษณ์ เพ็ญสา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 22 . **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 11(2), 124-130.
- มานี แสงหิรัญ, พนมพร ศิริภาพร และสุกัญญา รุจิเมธาภาส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ**. 11(1), 879-894.
- วาสนา บุญมาก และมนสิข สิทธิสมบุญ. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 23(2), 269-280.
- ศิลา สงอาจินต์, นพรัตน์ ชัยเรือง และจำเริญ ชูช่วยสุวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัด เทศบาลนครตรัง. **วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 10(2), 160-175.
- ศุภวรรณ สัจจิตบูล (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตครู. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 11(2), 117-192.
- สุนันท์ สินธพานนท์. (2560). **ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0**. กรุงเทพฯ. เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ. อีเลฟเว่น สตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล.
- Carol, A.M. (2012). **The SAGE handbook of mentoring and coaching in education**. London: Thousand Oaks, Calif.
- Cotabish, A. and Robinson, A. (2012). **The Effects of Peer Coaching on the Evaluation Knowledge, Skills and Concerns of Gifted Program Administrators**. AR: National Association for Gifted Children. National Stass Development Council.
- Glickman ,Carl. D., Stephen P. Gordon and Jovita M. Rose-Gordon. (2010). **Supervision and Instruction Leadership: A Developmental Approach**. (8thed.) Boston, MA: Allyn and Bacon.